

ΚΙΝΕΖΙΚΟ ΚΡΑΧ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΑΠΕΙΛΟΥΝ ΜΕ ΝΕΟ 2008 (του Μωυσή Λίτση)

Για τον κίνδυνο ενός νέου 2008 μιλούν τα διεθνή οικονομικά ΜΜΕ, καθώς συνεχίζεται η κατρακύλα του κινεζικού χρηματιστηρίου και των διεθνών αγορών αλλά και η μεγάλη πτώση στις διεθνείς τιμές του πετρελαίου. Σε αντίθεση μάλιστα με το 2008 όταν η αμερικανική Fed αλλά και οι

άλλες μεγάλες κεντρικές τράπεζες είχαν τη δυνατότητα, μειώνοντας τα επιτόκια στο μηδέν και ρίχνοντας τρισεκατομμύρια δολάρια στις αγορές, να δημιουργήσουν τη ψευδαίσθηση ότι η κρίση της παγκόσμιας οικονομίας είναι «διαχειρίσιμη», αυτή τη φορά έχουν ξεμείνει από «πυρομαχικά» προκειμένου να αντιμετωπίσουν την επερχόμενη θύελλα.

Μέσα στις δύο πρώτες εβδομάδες του έτους από τις διεθνείς αγορές έκανα φτερά 5,7 τρισ. δολάρια, καθώς με το καλημέρα της νέας χρονιάς, ξεκίνησε ένα δεύτερο μέσα σε έξι μήνες κραχ στα κινεζικά χρηματιστήρια, συμπαρασύροντας και τον υπόλοιπο κόσμο. Οι αμερικανικοί χρηματιστηριακοί δείκτες κατέγραψαν το χειρότερο ετήσιο άνοιγμα στην ιστορία τους, με τους βασικούς δείκτες Dow Jones και Standard & Poor's 500, να παρουσιάζουν από τις αρχές της φετινής χρονιάς απώλειες μεγαλύτερες του 8%.

Ανάλογη είναι και η εικόνα στην Ευρώπη. Ο πανευρωπαϊκός δείκτης Stoxx Europe 600 που περιλαμβάνει τις μετοχές των 600 μεγαλύτερων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, υποχώρησε την προηγούμενη εβδομάδα κατά 3,4%. Ήδη μέσα στο 2016 έχει υποχωρήσει κατά

9,8%, ενώ από τον Απρίλιο πέρυσι καταγράφει πτώση 20%, πτώση που σηματοδοτεί τη λεγόμενη «bear market(πτωτική αγορά)».

Στην Κίνα ο δείκτης του χρηματιστηρίου της Σαγκάης(Shanghai Composite Index) έχει υποχωρήσει στο χαμηλότερο επίπεδο από τον Δεκέμβριο του 2014.

Η πτώση στα διεθνή χρηματιστήρια αποτυπώνει τις ανησυχίες της αγοράς ότι η κινεζική οικονομία δεν θα μπορέσει πλέον να αναπτύσσεται με ρυθμούς ανάπτυξης τουλάχιστον 7% ετησίως, ποσοστό το οποίο είναι το μίνιμουμ για να μπορέσει η Κίνα να συνεχίσει να συντηρεί τα σημερινά επίπεδα κατανάλωσης και να λειτουργεί ως «ατμομηχανή» για την παγκόσμια οικονομία. Η Κίνα είναι η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στον πλανήτη.

Οι ανησυχίες για το τέλος της κινεζικής φούσκας αποτυπώνονται και στις διεθνείς τιμές του πετρελαίου, οι οποίες έπεσαν κάτω και από τα 30 δολάρια το βαρέλι. Η άρση των διεθνών κυρώσεων κατά του Ιράν, μετά την πρόσφατη ιστορική συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα της Τεχεράνης, θα αυξήσει την παγκόσμια προσφορά σε πετρέλαιο, σε μία περίοδο που η παγκόσμια οικονομία παρουσιάζει σαφώς τάσεις επιβράδυνσης αν όχι και ύφεσης, λόγω των εξελίξεων στην Κίνα και όχι μόνο.

Η Σαουδική Αραβία η οποία είναι η μεγαλύτερη πετρελαιοπαραγωγός χώρα του ΟΠΕΚ, εμφανίζεται απρόθυμη να μειώσει την παραγωγή πετρελαίου, καθώς δεν καλοβλέπει την επιστροφή του Ιράν στη διεθνή αγορά. Πριμοδοτεί με άλλα λόγια τον πόλεμο τιμών, φοβούμενη ότι η οικονομική και γεωστρατηγική αναβάθμιση της Τεχεράνης, θα περιορίσει τη δική της παρουσία ως προστάτη των σουνιτών, στο Ιράκ και την Υεμένη, όπου ήδη ο ανταγωνισμός Σαουδικής Αραβίας-Ιράν είναι ιδιαίτερος εμφανής.

Δεν είναι όμως μόνο το κινεζικό κραχ και η πτώση του πετρελαίου που προειδοποιούν για τον επερχόμενο τρίτο γύρο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης-ο πρώτος γύρος ήταν η κατάρρευση του διεθνούς τραπεζικού συστήματος λόγω Lehman Brothers το 2008 και ο δεύτερος η κρίση χρέος στην ευρωζώνη που άρχισε με

την Ελλάδα το 2010 και συνεχίζεται εν μέσω αξιολογήσεων, εκβιασμών και απειλών για Grexit...

Η γνωστή αμερικανική αλυσίδα πολυκαταστημάτων Wal-Mart ανακοίνωσε ότι θα κλείσει 269 καταστήματά σε ολόκληρο τον κόσμο, 154 εκ των οποίων βρίσκονται στις ΗΠΑ. Ανακοίνωσε ακόμη την απόλυση 16.000 εργαζομένων, εκ των οποίων οι 10.000 βρίσκονται στις ΗΠΑ.

Η πετρελαϊκή βιομηχανία BP ανακοίνωσε επίσης την απόλυση 4.000 εργαζομένων λόγω των επιπτώσεων που έχει ήδη η μεγάλη πτώση της τιμής του πετρελαίου στον ενεργειακό κλάδο.

Τα προβλήματα της κινεζικής οικονομίας θα επηρεάσουν πρωτίστως τις αναδυόμενες οικονομίες, οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης των οποίων τα τελευταία χρόνια είχαν συμβάλει και στην αναβάθμιση του διεθνούς τους ρόλου. Η Βραζιλία για παράδειγμα, σύμφωνα με έρευνα αναλυτών όπως αναφέρει το πρακτορείο Bloomberg, θα παρουσιάσει την μεγαλύτερη ύφεση στην οικονομία της από το 1901(!).

Η μεγαλύτερη οικονομία της Λατ. Αμερικής και μέλος της ανερχόμενης ομάδας των χωρών BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Νότιος Αφρική), εκτιμάται ότι θα συρρικνωθεί φέτος κατά 2,95%.

Το κινεζικό κραχ

Η ανάπτυξη της κινεζικής οικονομίας για το 2015 περιορίστηκε στο 6,9%, με την κυβέρνηση να έχει θέσει στόχο για φέτος ανάπτυξη 6,5%, από 10,6% το 2010. Τα ποσοστά αυτά είναι τα χαμηλότερα εδώ και 25 χρόνια(!). Σαφής ένδειξη ότι η περίοδος των παχιών κινεζικών αγελάδων τελιώνει... Σύμφωνα μάλιστα με δημοσίευμα των Financial Times, το οποίο επικαλείται δημοσκοπήση οικονομολόγων για την Κίνα (Consensus Economics) η κινεζική ανάπτυξη θα περιοριστεί σε μόλις 4,8% το 2016.

Πλειάδα στατιστικών στοιχείων αποτυπώνουν την κάμψη που έχει αρχίσει να παρουσιάζει η κινεζική οικονομία. Το οικονομικό

περιοδικό Caixin έγραψε πρόσφατα ότι η μεταφορά φορτίων μέσω σιδηροδρόμων υποχώρησε κατά 10, 5% πέρυσι, ετήσια μείωση ρεκόρ. Σύμφωνα με τον δείκτη επιχειρηματικού κλίματος που δημοσιεύει το περιοδικό Caixin, η απασχόληση στα εργοστάσια μειώνεται επί 25 συνεχείς μήνες.

Ο επίσημος δείκτης κόστους προμηθειών(PMI) τον Δεκέμβριο διαμορφώθηκε στο 49,7, κάτω δηλαδή από το όριο 50, που σημαίνει ότι δεν υπήρξε ανάπτυξη καθόλου.

Η Ένωση Σιδήρου και Χάλυβα της Κίνας ανακοίνωσε ότι μεταξύ Ιανουαρίου και Νοεμβρίου του 2015, οι μεγάλες και μικρές χαλυβουργίες κατέγραψαν ζημιές 53,1 δισ. γιουάν(7,40 δισ. ευρώ). Η χαλυβουργία Wuhan Iron & Steel ανακοίνωσε τον προηγούμενο μήνα την περικοπή 6.000 θέσεων εργασίας στα εργοστάσιά της εντός των επόμενων τριών μηνών, ενώ η μητρική της εταιρεία(Wuhan Iron & Steel Corp), η οποία είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο της Σαγκάης, θα περικόψει 11.000 θέσεις εργασίας και θα μειώσει τους μισθούς κατά 20% το 2016.

Οι κινεζικές εξαγωγές μειώθηκαν πέρυσι, καταγράφοντας τη χειρότερη επίδοση από το 2009, εξαιτίας της περιορισμένης διεθνούς ζήτησης. Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία οι κινεζικές εξαγωγές μειώθηκαν 1,4% τον Δεκέμβριο σε όρους δολαρίου σε σχέση με ένα χρόνο πριν, έχοντας επίσης το Νοέμβριο μειωθεί 6,8%. Οι εισαγωγές επίσης μειώθηκαν κατά 7,6%, έχοντας μειωθεί το Νοέμβριο κατά 8,7%. Οι εισαγωγές άνθρακα κατέγραψαν μείωση ρεκόρ 30% το 2015.

Η υποτίμηση του γιουάν

Η πρόσφατη υποτίμηση του γιουάν, η οποία πυροδότησε και το νέο γύρο της κινεζικής χρηματιστηριακής αναταραχής, αποσκοπεί στην τόνωση των κινεζικών εξαγωγών. Υπάρχει όμως και η άλλη όψη του νομίσματος. Η υποτίμηση του γιουάν εγκυμονεί κινδύνους για τις κινεζικές επιχειρήσεις οι οποίες δανείστηκαν 10 τρισ. δολάρια τα οκτώ τελευταία χρόνια, το ένα δέκατο εκ των οποίων σε

δολάρια. Οι επιχειρήσεις αυτές ή θα πτωχεύσουν ή οι κρατικές τράπεζες της Κίνας θα παρέχουν νέα δάνεια, δημιουργώντας επιπλέον κίνδυνο ωστόσο για το κινεζικό χρηματοπιστωτικό σύστημα σε περίπτωση μαζικής αθέτησης πληρωμών.

Επιπλέον λόγω του υποτιμημένου γιουάν, όλο και περισσότεροι Κινέζοι αγοράζουν δολάρια. Οι καταθέσεις των κινεζικών νοικοκυριών σε ξένο νόμισμα εκτινάχθηκαν στα 85,2 δισ. δολάρια το Νοέμβριο του 2015, καταγράφοντας αύξηση 13 δισ. δολαρίων το ενδεκάμηνο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου, ποσό που αντιστοιχεί στην αύξηση των πέντε προηγούμενων ετών μαζί.

Η φυγή προς το δολάριο δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστα τα πολύ υψηλά συναλλαγματικά αποθέματα της Κίνας, τα οποία τον Δεκέμβριο μειώθηκαν στο ποσό ρεκόρ κατά 108 δισ. δολάρια, στο χαμηλότερο επίπεδο των τριών ετών. Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα μειώνονται και εξαιτίας της αγοράς δολαρίων από την κεντρική τράπεζα προκειμένου να συγκρατήσει την ισοτιμία του γιουάν. Το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο(International Finance) εκτίμησε τον Οκτώβριο ότι οι καθαρές εκροές κεφαλαίου στην Κίνα θα φθάσουν τα 478 δισ. δολάρια το 2015.

Κοινωνική αναταραχή

✘ Η επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης έχει εντείνει την κοινωνική αναταραχή σε μια χώρα στην οποία ούτως ή άλλως τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται σημαντικοί εργατικοί αγώνες, λόγω των εξοντωτικών συνθηκών εργασίας που επικρατούν.

Το Κινεζικό Εργασιακό Δελτίο(China Labour Bulletin), μία οργάνωση που εδρεύει στο Χονγκ Κονγκ, κατέγραψε 2.774 απεργίες και εργατικές διαδηλώσεις σε ολόκληρη την Κίνα το 2015, αριθμός ο οποίος είναι διπλάσιος έναντι των 1.379 του 2014.

Η αστυνομία προέβη στη σύλληψη τεσσάρων ακτιβιστών για τα εργασιακά δικαιώματα στις αρχές Ιανουαρίου στην νότια επαρχία Guangdong, στην καρδιά της κινεζικής βιομηχανίας, μία ακόμη ένδειξη της ανησυχίας των κινεζικών αρχών για τις επιπτώσεις και τις αντιδράσεις της επερχόμενης οικονομικής καθίζησης.

Η ανεργία αυξήθηκε το Σεπτέμβριο στο 5,2% από 5,1% στις αρχές του προηγούμενου έτους, με βάση τα επίσημα στοιχεία που αφορούν 31 μεγάλες πόλεις.

Ωστόσο η ανεργία είναι πολύ μεγαλύτερη καθώς δεν καταγράφονται στα επίσημα στοιχεία οι περίπου 270 εκατ. εσωτερικοί μετανάστες, οι οποίοι προσφεύγουν στις πόλεις για δουλειά, χωρίς να έχουν δικαίωμα μόνιμης παραμονής σε αυτές. Όταν χάνουν τη δουλειά τους πρέπει να επιστρέψουν στην γενέτειρά τους, τις περισσότερες φορές στην ενδοχώρα, όπου δεν καταγράφονται ως άνεργοι.

Η Κίνα υπήρξε μία ακόμη προσφιλής φούσκα. Χρησίμευσε ως δεξαμενή φθηνού εργατικού δυναμικού για τις μεγάλες πολυεθνικές και τους εγχώριους υπεργολάβους που εργάζονταν για αυτές. Η κινεζική «επιτυχία» χρησιμοποιείται μάλιστα ως άλλοθι για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών χωρών, με τις κυβερνήσεις ήδη πριν την παρούσα κρίση, να πιέζουν για κατάργηση των κοινωνικών και εργασιακών δικαιωμάτων.

Από την άλλη μετά το 2008 η Κίνα διοχετεύοντας τρισ. γιουάν σε συνδυασμό με τα μηδενικά επιτόκια στις ΗΠΑ, έγινε «κυματοθραύστης» για τον μετρίασμό της παγκόσμιας ύφεσης. Ένα μεγάλο μέρος ωστόσο των κεφαλαίων που εξασφαλιζονταν με το φθινό διεθνώς χρήμα, τοποθετούνταν κερδοσκοπικά στην καλπάζουσα κινεζική αγορά ακινήτων. Όπως έγινε με τις ΗΠΑ τη δεκαετία του 2000 έτσι και με την Κίνα πλησιάζει η ώρα της κρίσεως...

Το ίδιο το ΔΝΤ μιλά για υπερπαραγωγή η οποία δεν μπορεί πλέον να ανταποκριθεί στα εγχώρια και διεθνή δεδομένα. Η υπερπαραγωγή σε τομείς όπως ο σίδηρος, ο χάλυβας, το τσιμέντο, το αλουμίνιο, τους ηλιακούς συλλέκτες και τον εξοπλισμό για την παραγωγή ενέργειας, έχει ξεπεράσει το 30%, ποσοστό το οποίο θεωρείται το όριο πάνω από το οποίο μπορεί να προκληθούν πτωχεύσεις από επιχειρήσεις οι οποίες δανείστηκαν αφειδώς και τώρα βλέπουν τα κέρδη τους να πέφτουν.

Η πτώση του πετρελαίου

Η μεγάλη πτώση στις διεθνείς τιμές του πετρελαίου έρχεται να προσθέσει έναν ακόμη άγνωστο χ για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας. Επιπτώσεις οι οποίες μπορεί να είναι πολύ χειρότερες από αυτές του 2008 προκαλώντας μια νέα χρηματοπιστωτική κρίση. Ο λόγος; Το γεγονός ότι επιχειρήσεις του ενεργειακού κλάδου δανείστηκαν με... ενέχυρο την προβλεπόμενη μέχρι πρότινος άνοδο των τιμών...

Το γνωστό εξειδικευμένο σε οικονομική ενημέρωση κανάλι CNBC, αναφέρει ότι από το 2006 έγιναν επιπλέον 1 τρισ. δολάρια κεφαλαιακές δαπάνες από μόλις 59 εταιρείες του ενεργειακού κλάδου. Άλλο ένα τρισ. δολάρια διατέθηκε ως ομόλογα.

Τα πρώτα ανησυχητικά μηνύματα είναι εδώ. Τρεις από τις μεγαλύτερες αμερικανικές τράπεζες ανακοίνωσαν στοιχεία για τη ζημιά που έχει προκαλέσει στα οικονομικά τους η κατάρρευση των τιμών του πετρελαίου.

Η Citigroup, η τέταρτη μεγαλύτερη από πλευράς ενεργητικού, ανακοίνωσε αύξηση κατά 32% στα μη εξυπηρετούμενα δάνειά της το τέταρτο τρίμηνο σε σχέση με το προηγούμενο έτος, με τα περισσότερα να έχουν σχέση με τις δραστηριότητες στον ενεργειακό κλάδο στη Βόρεια Αμερική.

Η Wells Fargo, η τρίτη μεγαλύτερη σε ενεργητικό, δήλωσε πως οι καθαρές της επιβαρύνσεις ανήλθαν την προαναφερθείσα περίοδο σε 831 εκατ. δολάρια από 731 εκατ. δολάρια το τρίτο τρίμηνο, κυρίως λόγω του πετρελαίου και του αερίου.

Η JPMorgan Chase, η νούμερο ένα τράπεζα στις ΗΠΑ, ανακοίνωσε ότι αν το πετρέλαιο παραμείνει στα τρέχοντα επίπεδα των 30 δολαρίων το βαρέλι, θα αναγκαστεί να προσθέσει 750 εκατ. δολάρια στα διαθέσιμά της φέτος, ποσό που αναλογεί στο ένα τρίτο περίπου από αυτά που περιμένει να βγάλει από την αύξηση των επιτοκίων.

Νέο 2008;

Ο γνωστός μεγαλοκερδοσκόπος Τζορτζ Σόρος μιλώντας πρόσφατα σε συνέδριο στο Κολόμπο της Σρι Λάνκα, μίλησε για επικείμενο «νέο 2008» με αφορμή τις εξελίξεις στην Κίνα.

Ο Μάικλ Πέντο, πρόεδρος και ιδρυτής της ομώνυμης εταιρείας διαχείρισης κεφαλαίων Pento Portfolio Strategies και συνεργάτης του καναλιού CNBC, μιλά για ακόμη μεγαλύτερη κρίση, καθώς πλέον η Fed δεν έχει περιθώρια να μειώσει άλλο τα επιτόκια.

Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed), ετοιμάζεται μάλιστα να αυξήσει για πρώτη φορά από το 2008 τα επιτόκιά της από το μηδέν στο 0,25%. Στην καλύτερη λοιπόν περίπτωση να αναβάλλει την απόφαση αυτή.

Όσο για την ποσοτική χαλάρωση, το έμμεσο τύπωμα χρήματος μέσω της αγοράς ομολόγων; Η όποια δυναμική της έχει εξαντληθεί στα τέσσερα και πλέον τρισ. δολάρια που έριξε τα τελευταία χρόνια η Fed και τα οποία βέβαια δεν έγιναν παραγωγικές επενδύσεις ή πολιτικές ανακούφισης των απλών Αμερικανών που ακόμη πληρώνουν την κρίση του 2008, αλλά «επενδύσεις» σε χρηματιστηριακές φούσκες. Μία από αυτές ήταν και η Κίνα.

Πηγές:

- <https://www.wsws.org/en/articles/2016/01/16/econ-j16.html>
- <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-01-04/brazil-analysts-ring-in-new-year-with-deeper-recession-forecast>
- <http://www.cnbc.com/2016/01/15/wal-mart-to-close-269-stores-as-it-retools-fleet.html>
- <http://www.reuters.com/article/china-economy-trade-idUSL3N14X1P220160113>
- <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-01-13/china-coal-imports-crash-as-economy-slows-amid-clean-power-shift>
- <http://www.economist.com/news/leaders/21688396-strains-currency-suggest-something-very-wrong-chinas-politics-yuan-and>
- <http://www.wsj.com/articles/chinese-consumers-race-to-buy-do>

llars-as-yuan-slides-1452611031

- <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-01-14/warnings-flash-for-china-money-exodus-after-record-2015-outflows>
- <http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21688443-unemployment-rising-not-always-visible-shocks-and-absorbers>
- <http://www.clb.org.hk/en/content/strikes-and-protests-china%E2%80%99s-workers-soar-record-heights-2015>
- <http://www.scmp.com/comment/insight-opinion/article/1862024/overcapacity-time-bomb-chinas-economy>
- <https://www.wsws.org/en/articles/2016/01/13/chin-j13.html>
- <http://www.cnbc.com/2016/01/14/oil-credit-crunch-could-be-worse-than-the-housing-crisis-commentary.html>
- <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/bc7dca78-bb9e-11e5-a7cc-280dfe875e28.html>
- <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-01-07/global-markets-at-the-beginning-of-a-crisis-george-soros-says>
- <http://www.cnbc.com/2016/01/15/a-recession-worse-than-2008-is-coming-commentary.html>

Πηγή/φωτογραφίες: Η Οικονομία με Άλλο Μάτι,
oikonomiallomatiblogspot.de